

نقش مدرسه در بهداشت روانی دانش آموز

ایرج شگرف نخفی

مدرسه به منظور کمک به بهداشت روانی کودک باید در نظر داشته باشد همیشه یک با یک مساوی است جز در مورد محاسبه انسان. آشنایی با روحیات شاگردان، اختلافات فردی آنان و خانواده و اجتماع و آداب و رسوم و علائق افراد برای مدرسه ضرورت دارد. کارگزاران مدرسه در حکم طبیعی هستند که باید همواره دوی متناسب با درد محصل را به وی ارزانی دارند. پزیشانی روح موجب بیماریهای تن می شود و بیماری موجب بد رفتاری.

کودک ده ساله ای با نرم هوشی نزدیک به ۱۲۰ به علت فقر و نداشتن شهریه در مدرسه ای که از او بهتران می توانند ثبت نام کنند راهش ندانند در مدرسه معمولی در کلاس سوم نسبت به انجام تکالیف شب کوه تاهی می گردد به طوری که معلم شکایت او را به مدیر و مدیر مرتب به وایش منعکس می نمود پدر و مادر در این کودک مستأصل و درمانده به من مراجعه کردند. با بچه که صحبت کردم با ادای آقای اصطلان خان در فیلم «آرایشگاه زیبا» اظهار داشت: منطق داری! گفتم بلی. باز تکرار کرد منطق سرت می شود! گفتم بلی سزم می شود. گفت: من از دیگته هر روز ۲۰ می گیرم ولی معلم زیر املا می نویسد: دو مرتبه تو به من بگو کسی که می داند آیا باز هم باید بنویسد؟! گفتم نه! با خنده ای بدتر از گریه:

خنده می بینی ولیک از گریه ما غافل
خانه ما از درون ابراست و بیرون آفتاب
گفت: چرا این را به خانواده ام و مدرسه
نمی گویی که نلام کردند!

متأسفانه: تاریخ سراسر آکنده است از یافتن کنج به بهای سعی و رنج، از کامیابی فارابی در خواندن درس در زیر فانوس تا رنج های سی ساله دهقان طوس. اما هرگز نشنیده ایم مرثیه تاریخ را در مرگ استعداد بالقوه کفش دوز زاده عصر ساسانی که به لطف عدل انوشیروانی از تحصیل باز ماند لکام مجرات یاغی مدعی است که کفشگر زاده نمی توانسته که بوعلی، فارابی، بیرونی و... بشود چه کسی در سوگ میلیونها کودک استعداد مرده می گردید؟ آری چنین است استعدادهای مرده گوری ندارند

بیماریهای روانی است انسان موجودی زیست شناختی روان شناختی و جامعه شناختی است، بر آوردن احتیاجات جسمانی و روانی و اجتماعی کودک قسمت عمده ای از تربیت او را شامل می شود و از عوامل مهم پرورش کودک می باشد. هدف آموزش و پرورش فقط تعلیم دروس و سایر مطالب فکری نیست بلکه پرورش جسم و روان به طور کلی منظور نظر است. امروز دیگر مدرسه تنها نقش انتقال معلومات و میراث فرهنگی را بر عهده ندارد بلکه تأثیر گذاری در رشد و پرورش کل شخصیت دانش آموز نقش عمده آن است بدون سلامتی روح برای فرد سلامتی جسم نمی تواند مطرح باشد.

و: نیست بیماری چو بیماری دل!

بود آسان علاج عضو بیمار
چو دل بیمار شد مشکل شود کار
مدرسه باید سبب محو نگرانیها، دلهره ها و اضطرابها از دل و ضمیر کودک باشد به طوری که اعتماد به نفس در او تقویت شود. فنون آموزشی، شیوه های انضباطی، برقراری معیارها و انتظارها هم در شکل گرفتن کودکان نقش دارند. کار مدرسه باید به گونه ای باشد که علاقه و رغبت کودک را در جریان تحصیل برانگیزد. متفاوت بودن افراد بشر با یکدیگر در ابعاد گوناگون از اصول مهمی است که

دل چو آرام نباشد ز تن آرام نخواه
باده صاف ارنیود روشنی از جام نخواه
روشنایی ز شب و تیرگی از روز مجوی
شادمانی زغم و پختگی از خام نخواه
هر اندازه انسان به طبیعت انسانی خود
نزدیکتر باشد به سلامت روانی نزدیکتر است.
از اهداف بهداشت روانی یکی ایجاد بهترین
و مطلوبترین شکل رفتار و سلوک اجتماعی از
طریق بهره گیری از استعدادهای فطری برای
زندگی سالم و بهنجار و دیگر پیشگیری از

که کسی بر آن بگریزد!

کودکانی که به دست مدرسه سپرده شده‌اند سرمایه اصلی جامعه‌اند هر حرکت خلاف که صدمه‌ای به این سرمایه بزند محکوم است. آرامش رفتار، اتکای به نفس، بردباری و منطق همراه با احساس انسانی و قدرت تصمیم‌گیری بجا و انصاف و آینده‌نگری و دوستی و همدردی و گذشت از مشخصه‌های یک مدرسه خوب است هیچ‌کودکی دوست ندارد از همنس و سالان خود متفاوت زندگی کند محیط مدرسه اگر به درستی تنظیم گردد می‌تواند کودکان محروم جامعه را از بلتنگی نجات بدهد. وظیفه مدرسه فقط بهداشت درخت است. گل کردن لازمه سلامت نهال وجود بچه‌هاست. مدرسه باید محیطی باشد که بر آن کودکان احساس امنیت کنند کودکی که مورد تحقیر یا بی‌احترامی و زورگویی قرار می‌گیرد روحی بیقرار و روانی ناآرام دارد و همواره در زندگی احساس ناامنی و ناراحتی می‌نماید مشاهده هر گونه لوگانگی، تعارض و تناقض در رفتار الگوها و سرمشق‌ها امنیت روانی دانش‌آموزان را مختل نموده تعادل حیاتی آنان را به هم می‌ریزد.

بعانش آموزان مدرسه‌ای توصیه شده بود برای حفظ سلامتی ایشان از خریدن مواد غذایی از دست‌فروشیهای اطراف مدرسه خودداری کنند بچه صبح مدرسه می‌آمده دیده معلمش از یکی از دست‌فروشیهانار چیزی می‌خورد در کلاس به او گفته خانم شما مگر نگفتید از دست‌فروشها نباید چیزی خریدید؟ پس چرا خودتان امروز این کار را کردید؟ معلم می‌توانسته ساده و صادق به بچه پاسخ بدهد اما به جای این کار شروع می‌کند با بچه دعوا کردن و بعد می‌گوید اگر کسی از دست‌فروشها خرید کند من بفهمم از نمره انضباطش کم می‌کنم یا نمره‌اش را کم می‌کنم که دانشگاه می‌رفتم در مسیر نزدیک کارخانه برق روی تابلوی قرمزی نوشته بود مواظب باشید به سیم‌های برق دست نزنید زیرا فوراً هلاک خواهید شد و زیرا آن جمله جلب توجه کرد: «هز که بر خلاف دستور عمل کند شدیداً مجازات خواهد شد»

آن گفته که شد بری ز کردار هواسست و آن کار که خالی از خلوص است هبایست انفسوس از آن علم که عاری ز عمل فریاد از آن عمل که توأم به ریاست کودکان آماده تأثیر پذیری هستند زو بیاور می‌کنند زود یاد می‌گیرند، ساده می‌بینند و پیچیده‌اند به حدی پیچیده که گاه بدون سخن گفتن و برقراری ارتباط با ایشان سخت دشوار می‌نمایند ارتباط کودکان جهت‌باروری ایشان جدی و حساس است. مدرسه و ایجاد شخصیت متعادل در فرد نقش کلیدی دارد. اگر به جای توجه به بد رفتاری به طور منظم به جنبه‌های خوش آیند رفتار دانش‌آموزان توجه شود تأثیر بسیار بهتری بر جای می‌گذارد.

حضرت عیسی (ع) با گروهی از حواریون از راهی عبور می‌کردند و به لاشه‌سگ گندیده‌ای رسیدند. همه از بوی تعفن بینی خود را گرفتند که چه بوی بدی! حضرت عیسی (ع) فرمود: عجب دندانهای سفید قشنگی!

در دعای جوشن کبیر آمده است از ظاهر الجمیل و شر القبیح، ای کسی که زیباییها را آشکار می‌کنی و زشتیها را می‌پوشانی.

چرا به جای تشویق خوبیها و راهنمایی برای بهتر شدن کار هر بار که جوان پریسبالتش را می‌چینم! چرا؟! غالباً زنجاندن‌ها معلول رنجیدن است. بازوی کودک، نوجوان، جوان را باید رها کرد و قلب آنها را گرفت. کار مدرسه بریدن زنجیرهایی است که دانش‌آموز را از حرکت باز می‌دارد. باید به دانش‌آموز یاد داد که چگونه یاد بگیرد بچه‌ها را با ایمان و با جرأت و با اعتماد به نفس بار بیاوریم. هرگونه اقدامی که باعث تزلزل روحی آنها بشود در آینده زندگیشان تأثیر دارد. مدرسه با کارخانه تفاوت دارد و موفقیت آن متکی به اندیشه‌هاست نه وابسته به تکنولوژی و ابزار. معلم باید به بچه‌ها احترام بگذارد و صبر و بردباری از خود نشان دهد. معلم خوب حکم‌سنندان را در وقتی سندان‌شدی تحمل‌کن چکش مباش که بکوبی. بچه‌ها را برای نمره پیشان تحقیر نکنید نمره‌هاش سفت‌کوشی است نه مجازات تنبلی! به هر قیمتی نشاط و

شادی دانش‌آموز را حفظ و بیشتر کنید مدرسه باید با کمال صمیمیت و خلوص کودکان را دوست بدارد و از رفتار آنان آزرده نگردد و با صبر و حوصله و خوشرویی سعی کند به عمق مشکلات آنان پی برده در حل معضلات تا حد ممکن بکوشد کودکان گل آفرینشند و محبت به آنان محبت به خداست:

این محبت از محبت‌ها خداست

حب محبوب خدا حُب خداست
کو تا بهترین راه برای تأمین بهداشت روانی دانش‌آموز این است که معلم درس خود را از طریق پیوند عاطفه و عواطف کودک عرضه نماید.

سه ضلع مثلث موفقیت مدارس عبارت است: ایمان و عشق و علاقه به کار - دانشستن رابطه میان تعلیم و تربیت و بهداشت روانی - خلوص و صمیمیت و صبر و حوصله و خوشرویی: کودکی را که به هر کار ملامت بکنند راه محکوم نمودن همه جاه آموزد کودکی را به خصومت اگر آرند به بار راه جنگ و جدل و جور و جفا آموزد کودکی را که بهر لحظه تمسخر بکنند خجالت و کم دلی و حجب و حیا آموزد کودکی با حسد و رشک چو گردید بزرگ شیوه پستی و احساس خطا آموزد کودکی گر که از اول به تحمل خوگرد صبر و آرام به هنگام بلا آموزد کودکی بسند اگر تقویت و دلگرمی تکیه بز خویش و توکل به خدا آموزد کودکی گر که شود مورد تحسین واقع شیوه قدر شناسی و وفا آموزد کودکی گر همه انصاف و عدالت بسند راه عدل و کرم وجود و سخا آموزد کودکی گر که شود ایمن و باید تأمین رسم ایمان و ره صدق و صفا آموزد کودکی را که ستایند و نوازش بکنند خویشتن دوستی و شوق و رضا آموزد کودکی گر که محبت زکسان بید و قبول عشق و دلدادگی و مهر و وفا آموزد

۱- فراموش کردن اصول و قواعد